

Verslag over de ronde tafel 'de meerwaarde van het Aanmoedigingsfonds' van 25 maart 2013

Vlaamse Onderwijsraad

Kunstlaan 6 bus 6
BE-1210 Brussel

T +32 2 219 42 99

F +32 2 219 81 18

www.vlor.be

info@vlor.be

Wijs beleid door overleg

1 Het Aanmoedigingsfonds (AMF)

Om het diversiteitsbeleid in het Vlaamse hoger onderwijs te stimuleren, werd via het financieringsdecreet (2008) het Aanmoedigingsfonds voor beleidsspeerpunten in het leven geroepen. Instellingen hoger onderwijs kunnen de middelen uit het fonds gebruiken om gelijke kansen in het hoger onderwijs aan te moedigen. Meer bepaald gaat het om maatregelen die de instroom, doorstroom en uitstroom bevorderen van studenten uit bevolkingsgroepen die ondervetegenwoordigd zijn in het hoger onderwijs. De instellingen voegen jaarlijks eenzelfde bedrag toe aan de middelen van het AMF.

De middelen van het AMF worden voorlopig verdeeld op basis van het aandeel van de onderwijssoevereïtet van elke instelling. Deze verdeelsleutel werd vastgelegd voor de periode 2008–2010 en is sinds 2010 jaarlijks verlengd. De Vlor dringt al langer aan bij de overheid op een degelijke en duurzame langetermijnvisie.

2 Waarom een ronde tafel?

De overheid werkt momenteel aan een toekomstvisie voor het Aanmoedigingsfonds. Zij had de instellingen in 2011 gevraagd om te rapporteren over deze resultaten, maar heeft hierover aan het werkveld geen feedback verleend. Dit wekt de indruk dat de overheid van mening is dat het AMF geen meerwaarde heeft opgeleverd. De Vlor is er echter van overtuigd dat het Aanmoedigingsfonds diversiteit in het hoger onderwijs wel degelijk gestimuleerd heeft.

Om de discussie over de toekomst van het Aanmoedigingsfonds te stofferen en om een round-up te maken van de realisaties van het Aanmoedigingsfonds, organiseerde de Vlor op maandag 25 maart 2013 een rondetafelvoormiddag. Op dit uitwisselingsmoment wilde de raad nagaan wat de meerwaarde van het AMF tot nog toe geweest is. De bedoeling is dat instellingen inzicht verwerven in wat het AMF voor het hoger onderwijs betekend heeft. Wat werd er gerealiseerd met de middelen van het AMF? Wat was anders onder de huidige vorm niet mogelijk geweest?

3 Inhoud van de ronde tafel

De Vlor lanceerde een 'call for papers'. Hierop reageerden 13 instellingen. 12 instellingen namen uiteindelijk deel. De Vlor deelde deze voorstellen in drie thematische werksessies in: taalondersteuning, instellingsbeleid en startcompetenties. Elke instelling zoomde gedurende een korte presentatie in op een bepaald project gefinancierd door het AMF. Elke deelnemende instelling had ook een poster waarin zij ruimer op de realisaties van het AMF kon ingaan.

Presenterende instellingen gaven aan:

- wat zij in grote lijnen hebben kunnen realiseren dankzij de middelen van het AMF;
- welk project (met de middelen van het AMF) een duurzame verandering in het diversiteitsbeleid van de instelling tot stand heeft gebracht;
- welke de succesfactoren zijn die deze verandering hebben teweeggebracht.

De nadruk van deze ronde tafel lag op uitwisseling van ideeën, goede praktijkvoorbeelden en behaalde resultaten. Instellingen rapporteren dat de middelen van het AMF worden gebruikt voor (coördinerend) personeel en materiaalontwikkeling.

Een vertegenwoordiger van het kabinet Onderwijs stelde in een inleidende sessie dat het AMF blijft bestaan, maar dat er nieuwe spelregels voor bedacht worden. Het werkveld wordt hierover eerstdaags geïnformeerd.

3.1 Taalondersteuning

Volgende instellingen presenteerden in de sessie ‘taalondersteuning’:

- HU Brussel en KAHO Sint-Lieven – 'Docenten leren TOL-len in de lerarenopleiding van HUB-KAHO. Een good practice op het vlak van taalbeleid'
- KHLeuven – 'Gelijke onderwijskansen via taalbeleid: geen taalondersteuning zonder kwalitatief aanbod'
- Universiteit Antwerpen – 'Taalondersteuning academisch Nederlands in de opleiding: een geïntegreerde en differentiërende aanpak'
- VU Brussel – 'Taal, een veelkoppig monster'
- Groep T – 'Taalbeleid aan Groep T-Leuven Education College'

Voor de ingediende abstracts en de gepresenteerde posters in deze sessie, zie bijlage 1.

Concluderend kan men stellen dat de middelen van het AMF instellingen ertoe hebben in staat gesteld om:

- een taalbeleid op te starten;
- het bestaande taalbeleid beter te coördineren;
- specifieke projecten binnen het taalbeleid op te starten.

Alle presenterende instellingen rapporteren dat het uitbouwen van een taalbeleid een meerwaarde biedt voor studenten die eraan deelnemen. Taal is immers vaak een sleutelement in studiesucces. Sommige instellingen betrekken ook lectoren en voorzien voor hen een professionaliseringsbeleid. Het taalbeleid wordt meestal ingebed in een traject (gaande van detectering tot remediëring), dat veelal extra-curriculair is. De meeste instellingen focussen in het taalbeleid niet op specifieke doelgroepen, maar kiezen voor een meer inclusieve aanpak. Zij bieden de ondersteuning aan alle studenten aan.

3.2 Startcompetenties

Volgende instellingen presenteerden in de sessie 'startcompetenties':

- Arteveldehogeschool – 'Het AMF ingezet als hefboom om meer kandidaat- studenten startklaar te maken voor en succesvol te maken in het hoger onderwijs'
- Hogeschool Gent – 'Start.Hogent, een systematische en inclusieve werking rond startcompetenties'
- Provinciale Hogeschool Limburg – 'Leerateliers: Good Practice van studieondersteuning in de PHL'
- XIOS-hogeschool – 'Groeï op talent'

Voor de ingediende abstracts en de gepresenteerde posters in deze sessie, zie bijlage 2. Deze instellingen vertrekken alle van de premisse dat een goed inzicht in de startcompetenties van de studenten, hun kansen op slagen verhogen. Zij zijn van mening dat een goed inzicht in startcompetenties bijdraagt tot een meer gefundeerde studiekeuze die beter aansluit bij de interesses en vaardigheden van de student. Sommige instellingen focussen op het studiekeuzeprocess. Andere instellingen focussen op het verbeteren van de startcompetenties en het ondersteunen van algemene studievaardigheden. Alle instellingen benadrukken dat een goede begeleiding en feedback essentieel zijn in een beleid rond startcompetenties.

3.3 Instellingsbeleid

Volgende instellingen namen aan de sessie 'instellingsbeleid' deel:

- KU Leuven – 'Het AMF inbedden om het diversiteitsbeleid te versterken'
- Universiteit Gent 'Van mentoring naar community service learning'
- Universiteit Hasselt – 'Acties onderbouwen op registratie en onderzoek'

Voor de ingediende abstracts en de gepresenteerde posters in deze sessie, zie bijlage 3. Deze instellingen presenteerden hoe het opzetten van een structureel (diversiteits)beleid de motor kan zijn voor verandering, hoe een projectmatige aanpak structureel en duurzaam verankerd kan worden binnen het reguliere beleid, of hoe onderzoek over kansengroepen aanleiding kan geven tot beleidseffecten.

4 De meerwaarde van het AMF

De middelen van het AMF hebben in alle deelnemende instellingen een 'diversiteitsdynamiek' op gang gebracht. Het fonds heeft aanleiding gegeven tot het uitbouwen van een gespecialiseerd personeelsbestand. Professionele diversiteitsmedewerkers begeleiden vandaag het diversiteitsproces in de instellingen. Dit zorgt voor visibiliteit en het uitbouwen en uitwisselen van expertise.

Het AMF heeft instellingen in staat gesteld heel wat diversiteitsprojecten op te starten. Zonder de middelen van het AMF en de cofinanciering van de instellingen, was dit in dergelijke mate niet mogelijk geweest.

Niet elk opgestart project leidt tot een meetbare verhoogde in- door- of uitstroom van kansengroepen. Maar elk project heeft aanleiding gegeven tot een beter inzicht in de samenstelling van de studentenpopulatie, in studentenkenmerken, hun startcompetenties, hun noden.

Succesvolle projecten zijn die projecten die hier gepaste oplossingen tegenover stellen, al is deze impact niet altijd voorspelbaar. Deze oplossingen zijn vaak contextafhankelijk –d.i. instellings-, opleidings-, doelgroepafhankelijk– en niet altijd transfereerbaar naar nieuwe contexten. Dankzij het AMF hebben instellingen verschillende oplossingen voor verschillende problemen kunnen uitproberen. Succesvolle projecten worden ondersteund door onderzoeksgegevens en ontwikkelen zich in wisselwerking met het algemene instellingsbeleid. Succesvolle projecten geven aanleiding tot structurele en duurzame beleidsveranderingen.

Het is belangrijk dat de exploratiefase omgezet wordt in een structurele verankering. Voor deze overgang blijft het AMF als stimulatiefonds essentieel. Vele projecten zijn momenteel nog in ontwikkeling en de structurele inbedding is nog niet overal een feit. De Vlor gaat er wel vanuit dat de middelen van het AMF zo snel mogelijk worden toegevoegd aan de basisfinanciering van de instellingen.